

Riktlinjer för föreläggande och vitesföreläggande

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Processägare
UN 2023/0881	2023-mm-dd, § nn	Utbildningsnämnden	Administrativ chef

Fullgörande av skolplikt

Syftet med dessa riktlinjer är att tydliggöra den tredelade ansvarsfördelningen mellan vårdnadshavare, hemkommun och huvudman.

Riktlinjerna talar om vilka styrande lagar, förordningar och stödjande dokument som ska användas för vilken styrning. Vidare ska de tydliggöra vilken instans som ska besluta om varje styrande lag, förordning och stödjande dokument

Dokumentets gäller för

Riktlinjen gäller alla skolpliktiga elever folkbokförda i Danderyd.

Innehåll

Ansvar för fullgörande av skolplikt	3
Skolans ansvar	3
Vårdnadshavarens ansvar.....	3
Hemkommunens ansvar.....	3
Vite	3
Vad är ett vite?	3
När kan hemkommunen utfärda ett vite	3
Vem ska vitesföreläggandet riktas till?	4
Vad ska vitesföreläggandet innehålla?.....	4
Vitesbeloppets storlek och utformning.....	4
Delgivning.....	4
Rättsliga utgångspunkter	5
6 kap 2 § andra stycket föräldrabalken – Vårdnad, boende och umgänge	5
7 kap 20 § skollagen – Vårdnadshavares ansvar.....	5
7 kap. 22 § skollagen – Huvudmannens ansvar.....	5
7 kap 23 § skollagen – Föreläggande och vite	5
2-4 och 9 § lagen om viten (1985:206).....	5
16-17 § delgivningslagen 82010:1932)	5

Ansvar för fullgörande av skolplikt

Ansvaret för att en elev fullgör sin skolplikt är tredelat mellan vårdnadshavare, hemkommun och huvudman (7 kap. 20–22 §§ skollagen). Vårdnadshavarens ansvar innebär att se till att eleven fullgör sin skolplikt, vilket i praktiken innebär att se till att eleven kommer till skolan och närvarar vid alla sina lektioner.

Om en elev inte kommer till skolan är kommunens skarpaste verktyg för att åtgärda detta möjligheten att förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Ett sådant föreläggande får förenas med vite

Skolans ansvar

När ett barn utan giltig orsak uteblir från en skola bör i första hand skolans personal försöka komma till rätta med problemet genom samtal med barnet och dess vårdnadshavare samt försöka hitta lösningar i samförstånd med vårdnadshavarna. Skolan ska uttömma de möjligheter som finns att på frivillig väg få eleven till skolan och dokumentera vilka åtgärder som har vidtagits¹.

Vårdnadshavarens ansvar

Skollagen reglerar att vårdnadshavare är skyldiga att se till att barnet kommer till skolan och vid behov uppmana barnet att till exempel inte hålla sig borta från vissa lektioner. Som förälder har man ett tydligt ansvar för att barnet får sin utbildning och inte håller barnet hemma, eller av olika anledningar inte ser till att barnet kommer till skolan.

Hemkommunens ansvar

Hemkommunen ansvarar för att se till att alla skolpliktiga barn i kommunen får föreskriven utbildning². Hemkommunen kan även vitesförelägga vårdnadshavare som inte fullgör sin del för att barnet ska fullgöra skolplikten. Huvudmannen är ansvarig för att lämna uppgifter till hemkommunen i de fall en elev börjar eller slutar i skolan eller är frånvarande i betydande omfattning.

Vite

Vad är ett vite?

Ett vite är en summa pengar som en myndighet kan besluta att en person ska betala om personen inte har följt myndighetens beslut.

När det gäller skolplikt innebär vitesföreläggandet att vårdnadshavaren skall betala en viss summa till hemkommunen om eleven inte kommer till skolan och närvarar vid sina lektioner.

När kan hemkommunen utfärda ett vite

Ett vitesföreläggande är en ingripande åtgärd och ska inte utfärdas förrän de tänkbara ansträngningar som finns har gjorts för att på frivillig väg åstadkomma en lösning.

Sådant som talar för föreläggande kan vara att det finns dokumentation som visar att vårdnadshavaren har brustit i sin skyldighet att göra vad som ankommer på hen för att få

¹ Rutin för ökad närvaro, UN 2020/0696 Utbildningsnämnden

² Riktlinjer för skolplikt och skolpliktsbevakning, UN 2023/0879

eleven att fullgöra skolplikten genom att till exempel komma till möten och samarbeta med skolan i fråga om frånvaron. Om vårdnadshavare har tagit eleven utomlands trots skolplikt i Sverige och utan att få en ansökan om fullgörande av skolplikt på annat sätt godkänd, talar det också för föreläggande.

Sådant som talar mot föreläggande kan vara att det finns dokumentation om att vårdnadshavaren till exempel på olika sätt har försökt få eleven att gå till skolan genom att följa med eleven till skolan, stannat kvar utanför skolan under skoldagarna, deltagit i möten angående elevens frånvaro samt samarbetat och haft kontakt med skolan och socialtjänsten om elevens frånvarosituation i skolan. Om barnet är i högstadieåldern och tillsynen inte kan vara så långtgående som i lägre åldrar kan det också vara svårare att lasta vårdnadshavarna för att eleven inte fullgör skolplikten.

Det ligger därför på hemkommunen att visa att vårdnadshavaren inte fullgjort sina skyldigheter.

Vem ska vitesföreläggandet riktas till?

Ett föreläggande om vite måste riktas till en namngiven person. Föreläggande riktas individuellt till var och en av vårdnadshavarna. Om en vårdnadshavare inte kan påverka att skolplikten fullgörs åligger det vårdnadshavaren att påvisa detta.

Vad ska vitesföreläggandet innehålla?

Vitesföreläggandet ska vara utformat så att elevens vårdnadshavare har en möjlighet att fullgöra sin skyldighet genom att eleven inställer sig i skolan. Det ska tydligt anges vilka åtgärder vårdnadshavaren ska vidta för att undgå skyldighet att betala det fastställda vitesbeloppet.

Det skall även framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden ska vidtas.

Vitesbeloppets storlek och utformning

Vitesbelopp utdöms om 0,2% procent av respektive vårdnadshavares årsinkomst³ (löpande) i de fall eleven inte kommer eller deltar i undervisningen och vårdnadshavare inte gör vad som ankommer på dem att göra för att så ska ske. Denna form av löpande vite ska tillämpas varje utebliven skoldag.

Vidare utdöms vitesbelopp om 0,5 % procent av respektive vårdnadshavares årsinkomst¹ (löpande) i de fall det handlar om ett ärende där vårdnadshavare och eller elev olovligen vistas utomlands där varken ledighet eller ansökan om att få fullgöra skolplikten på annat sätt har beviljats. Denna form av löpande vite ska tillämpas varje utebliven skoldag.

Delgivning

Huvudprincipen är att delgivning sker genom att handlingen som ska delges skickas eller lämnas personligen till delgivningsmottagaren.

³ Information hämtas från Skatteverket.

Rättsliga utgångspunkter

6 kap 2 § andra stycket föräldrabalken – Vårdnad, boende och umgänge

Den som har vårdnaden om ett barn har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov enligt 1 § blir tillgodosedda. Barnets vårdnadshavare svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter samt ska bevaka att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning. I syfte att hindra att barnet orsakar skada för någon annan ska vårdnadshavaren vidare svara för att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas.

7 kap 20 § skollagen – Vårdnadshavares ansvar

Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolplikt.

7 kap. 22 § skollagen – Huvudmannens ansvar

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass, grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skolenhet med en annan huvudman än hemkommunen eller det hos en sådan huvudman har inletts en utredning om elevens frånvaro enligt 19 a §, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen.

7 kap 23 § skollagen – Föreläggande och vite

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. För en elev i specialskolan, sameskolan eller förskoleklass vid en skolenhet med specialskola eller sameskola är det i stället huvudmannen för respektive skolform som får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart om inte annat beslutas. Lag (2017:1115).

2–4 och 9 § lagen om viten (1985:206)

Bestämmelser om utdömande av vite; till vem/vilka personer, beloppet storlek samt tidsperiod. När ska vite inte dömas ut.

16–17 § delgivningslagen 82010:1932)

På vilket sätt delgivningen ska ske.